

1160

El llast

(ALDC, VIII, 1715. El llast)

El *llast*, ‘matèria pesada (“ferro, pedra, coses que pesen” 188) que es posa al fons d’una embarcació per a augmentar la seva estabilitat’, és un mot que deriva del fr. ant. *last* (avui *lest*), d’origen germànic (‘pes’), encreuat amb el cast. *lastre*, *lastrar* ‘carregar de llast’ (DECat), port. *lastro*, gall. *lastre* (cf. LMP, II, 328*); és vocable modern, no documentat fins a principis del s. xx (DOrt, 1917; Bulbena, 1919), quan va substituir el cat. tradicional *sorra* (< *saorra* < SABŪRRA ‘llast’, cf. sard *saúrra*; it. *zavorra*, oc. *saorra/sorra*), atestat des del s. xiv, documentat en val. (Ros, 1764; Sanelo, 1802; Pla, 1880) i avui conservat amb el sentit de ‘arena’ en cat. or. (veg. mapa 1228), perquè sovint es llstavien les naus amb arena (cf. cat. ant. *sorrrar* i el contrari *dessorrrar*); en mall. es coneix el der. *sorrrer* ‘lent, feixuc de moviments’, oposat a *llatí*.

La major part de noms actuals procedeixen del cast. *lastre* (“[...] quizá del germ. *last* ‘peso’, aunque entonces lo

probable es que se hubiera tomado del neerl. o ingl. *last* id. y que hubiera servido de intermediario el fr. ant. *last* (hoy *lest*) [...]”, DECH): *astr*[ə]/*astr*[e] 163, 188, 190, deglutinació de *lastre*, interpretat *l’astre*, canviat en *atre* 184, per dissimilació de líquides; *lastr*[ə] 25 (Roses, amb [ə] final pel possible contacte amb la pronúncia d’aquesta vocal per part dels pescadors [Bech, 1980; Lloret, 1993]), *lastr*[e] 147, 155, 157, amb pronúncia occ., *lastr*[ə], amb pronúncia or.; *alastr*[ə]/*alastr*[e] 133, 154, 174, 180, per aglutinació de l’article (*l’alastre* → *l[a]* *alastre*). *Lest* 5 és manlleu al fr. i l’alg. *saorra* 85, probablement a l’it. *zavorra*.

La forma *llastre*, considerada “vulgar”, es troba en Bulbena (1905) i és una catalanització del cast. *lastre*. La var. (a)*lastre*, de la costa atlàntica, ha reemplaçat l’ant. *saorra*, *sorra* que, amb el significat de ‘arena’, perviu en cat. occ. i bal.

L’única forma normativa és *llast*, des del DG_I, 1932, exempt dels nostres materials.

